

УДК 378.147:373.3.011.3-051

**IMPLEMENTATION OF THE INTEGRAL PRINCIPLE FOR THE
PREPARATION OF FUTURE MASTERS OF CULTURE
ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО ПРИНЦИПУ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ
МАГІСТРІВ КУЛЬТУРОЛОГІЇ**

VoronoVA N.S. / Воронова Н.С.

с.philos.s., as.prof. / к.філос.н., доц.

ORCID: 0000-0001-7957-1655

Donbas State Pedagogical University, Slavyansk, Batyuka 19, 84116

Донбаський державний педагогічний університет, Слов'янськ, вул.Г.Батюка 19, 84116

Анотація. В роботі досліджується методологічні основи впровадження принципу інтеграції в теорію та практику фахової підготовки майбутніх магістрів культурології. Зазначено, що принцип інтеграції відповідає сутності культурологічної освіти, а саме – системності. Інтегральність відповідає змістовій взаємодії самостійних наукових галузей пізнання, на які й спирається культурологія як наука. Обґрунтовано значення інтеграції з інформаційної точки зору. Показано збереження особистісних інтересів та потреб в процесі професійної підготовки майбутніх магістрів культурології.

Ключові слова: принцип інтеграції, майбутній магістр культурології, культурологічна освіта, фахова підготовка, системність, інформація.

Вступ.

Необхідність осмислення парадигмальної революції освітнього простору включає в себе проблему як систематизації наявної множини розроблених освітніх парадигм, так і аналіз перспектив їх співіснування та інтеграції. Сучасний цивілізаційний розвиток визначає необхідність становлення нової парадигми культурологічної освіти. Дослідження теорії та практики професійної підготовки майбутніх магістрів культурології обумовлює застосування специфічних принципів культурологічної освіти, як от інтегрального, антропологічного, діяльнісного, ресурсного, акмеологічного. Серед зазначених методологічних підстав, провідним визначено інтегральний принцип. Він є необхідним підґрунтям для створення адекватної запитам реальності світоглядної моделі культурологічної освіти, що стане консолідуючим чинником у процесі зародження і співіснування різноманітних підходів до професійної освіти, сприятиме узгодженню міждисциплінарного змісту культурологічної освіти з педагогічними технологіями особистісно-розвиваючого спрямування.

Метою статті є обґрунтування доцільності впровадження інтегрального принципу у фахову підготовку майбутніх магістрів культурології.

Основний текст.

Інтеграція як процес створення цілісної і багатовимірної картини світу сьогодні набуває статусу одного з провідних методологічних принципів освіти, адже вона ізоморфно відображає тотальну якість постмодерністського інформаційного суспільства. Водночас не можна не визнати релятивізму науково-педагогічних позицій щодо цього явища, що стимулює теоретичні та прикладні розробки, насамперед технологічні, які забезпечуватимуть не лише

змістову, а й процесуальну сторону професійної освіти на засадах інтеграції.

В українській науці започатковано дослідження філософії інтегративної освіти (С. Клепко), її дидактичних (С. Гончаренко, І. Козловська, О. Савченко) і психологічних (І. Вех, Т. Яценко) засад. Створено програми, підручники й посібники інтегрованих курсів (Н. Бібік, В. Ільченко, Т. Пушкарьова, В. Тименко та ін.). В системі культурологічної освіти інтегративний підхід є недостатньо обґрунтованим теоретично і слабо забезпечений технологічно.

Інтеграція (від латин. *integratio* – відновлювання, поповнення, від *integer* – повний, цілісний) – це стан внутрішньої цілісності, зв'язаності диференційованих частин і функцій системи, а також процес, що веде до такого стану. Інтеграція – утворення або відновлення цілісності, вища форма взаємодії, тому що вона передбачає не лише взаємовплив і взаємозв'язок, а й взаємопроникнення елементів. Принцип конструювання цілісності не може зводитися до штучного механічного підсумовування елементів, процес інтегрування передбачає відродження природних, об'єктивно існуючих зв'язків і перехід у нову якість. Принагідно зауважимо, що згідно з аксіомою Аристотеля, ціле більше суми його частин.

Інтегральний принцип є провідним для майбутніх культурологів, який в цілому визначає організацію змісту культурологічної освіти. Методологічним підґрунтям інтегрального принципу професійної підготовки культурологів слугує ідея цілісності особистості та культури як інтегративного компоненту змісту освіти. У визначенні цього принципу ми спирались на теоретичну позицію І. Козловської [1], яка розрізняє інтегровані та інтегральні освітні системи. Якщо в інтегрованих системах із заданою зовні структурою не передбачені якісні перетворення різнопредметних знань, то інтегральні дидактичні системи характеризуються: наявністю органічної підстави для синтезування, актуалізацією природних, об'єктивно існуючих між елементами зв'язків; гнучкістю системи структурування змісту навчання не лише за предметним або комплексним, але й проблемним підходом; якісною трансформацією результату взаємодії компонентів змісту, виникненням нового системного і цілісного утворення відповідно до системного принципу.

Проблема пізнання цілісності світу визначає загальнокультурний потенціал фахової підготовки магістрів культурології. Переведення цієї проблеми у площину педагогіки було здійснено ще Я. Коменським, ідея пансофії якого отримала продовження у інтегруванні освіти навколо християнської ідеї добра, любові та гуманізму К. Ушинським, вузькопрактичної діяльності – Дж. Дьюї, трудової діяльності – А. Макаренком, творчої діяльності – В. Сухомлинським, мислення – Д. Ельконіним і В. Давидовим та ін. Більшість сучасних дослідників (М. Арцишевська [2], Є. Галицьких [3], Є. А. Дурманенко, О. Мащенко) сходяться у визначенні інтегральності як дидактичного принципу.

Виокремлення принципу інтегральності в підготовці майбутніх культурологів обумовлюється тим, що культурологія за своєю принциповою суттю є наукою системною. Вона розглядає явища дійсності на перехресті філософії, психології, педагогіки, історії, політики, соціології, релігієзнавства,

мистецтвознавства, природознавства, які органічно інтегровані у цілісність єдиним предметом пізнання – культурою в її антропологічних смислах і цінностях. Інтегральність у цьому аспекті проявляє себе на трьох рівнях змістовної взаємодії окремих наукових дисциплін: предметно-онтологічному підпорядкуванні, методологічній залежності, науково-практичному взаємообґрунтуванні.

Професійна освіта майбутнього культуролога як модель відповідної науки фундаментується принципом «подвійного» входження навчальної сфери у зміст загальної вищої освіти як об'єкта вивчення і як аспекту вивчення оточуючої дійсності, який має бути присутнім у змісті кожного навчального предмету. Це означає, що студент повинен не лише знати певне коло питань з теорії й історії вітчизняної та зарубіжної культури, але, перш за все, розуміти, яким чином зазначена сфера знань пов'язана з іншими сферами. Тобто, сучасні культурологічні знання студента повинні мати системний характер з усвідомленим опануванням структурою їх інтегральних зв'язків не тільки із загальногуманітарним тезаурусом, але й з усіма складовими професійної підготовки до майбутньої діяльності.

Висновки.

Фахова підготовка магістрів культурології виходить за межі традиційного естетичного навчання й виховання з їх орієнтацією на формування окремих художньо-чуттєвих складових гармонійно розвиненої особистості. Її функціональні позиції в системі університетської освіти пов'язані, перш за все, зі становленням системного культурологічного мислення, з формуванням багатовимірної особистісної картини світу й розвиненої педагогічної культури. Тобто згідно з системним підходом можливо говорити про якісну трансформацію результату взаємодії різних компонентів культурологічної освіти й виникнення нового цілісного системного утворення. Вищевикладені позиції дають підстави застосовувати інтегральний принцип в теорії та практиці професійної підготовки майбутніх магістрів культурології.

З інформаційної точки інтегральність трактується як процес взаємообміну інформацією між компонентами цілісної науки за умови їх взаємного відображення. Кожний інтегрований компонент культурології виступає певним потенційним джерелом інформації для іншого, дозволяє глибше проникнути у його власний предмет пізнання. Тим самим забезпечується врахування індивідуальних інтересів і потреб майбутнього культуролога, напрямку його фахової спеціалізації при збереженні цілісності світобачення.

Література:

1. Козловська І. М. Формування змісту освіти: теоретичні основи дидактичної інтеграції / І. Козловська // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2009. – №4. – С. 73-79.
2. Арцишевська М. Р. Суспільствознавча картина світу як теоретична основа інтеграції змісту шкільної освіти / М. Арцишевська // Шлях освіти. – 2000. – №3. – С. 16-20.
3. Галицких Е. О. Интегративный подход к профессиональному

личностному становлению будущего педагога / Е. Галицких // Стандарты и мониторинг в образовании. – 2001. – №4. – С. 50-54.

Abstract. *Modern civilization development determines the need for a new paradigm of cultural education. The study of the theory and practice of professional training for future masters of cultural studies determines the application of specific principles of culturological education, such as integral, anthropological, activity, resource, and acmeological. Among the above mentioned methodological grounds, the integral principle is the leading one. The purpose of the article is to substantiate the feasibility of introducing an integral principle in the professional training of future masters of cultural studies.*

Integration as a process of creating a holistic and multidimensional map of the world today acquires the status of one of the leading methodological principles of education. In Ukrainian science, the study of the philosophy of integrative education (S. Klepko), her didactic (S. Goncharenko, I. Kozlovskaya, O. Savchenko) and psychological (I. Bex, T. Yatsenko) principles was started. Programs, textbooks and manuals of integrated courses were created (N. Bibik, V. Ilchenko, T. Pushkareva, V. Tyomenko, etc.). In the system of culturological education, the integrative approach is inadequately reasoned theoretically and technologically. The idea of the integrity of the individual and of culture as an integrative component of the content of education serves the methodological basis of the integral principle of the professional training of culturologists. The isolation of the principle of integrity in the preparation of future culturologists is conditioned by the fact that culturology in its principal essence is system science. She examines the phenomena of reality at the crossroads of philosophy, psychology, pedagogy, history, politics, sociology, religious studies, art studies, natural science.

Professional training of masters of cultural studies goes beyond traditional aesthetic education and education. Functional positions in the system of university education are associated with the formation of systemic cultural thinking, with the formation of a multidimensional personal image of the world and a developed pedagogical culture. From the information point, integrity is interpreted as the process of information exchange between components of a holistic science, provided that they are mutually mapped. Each integrated component of culturology serves as a potential source of information. Thus, taking into account the individual interests and needs of the future culturologist, the direction of his professional specialization is ensured while preserving the integrity of the worldview.

Key words: *the principle of integration, the future master of culturology, cultural education, professional training, systemic, information.*

References:

1. Kozlovska I. M. (2009). Formuvannia zmistu osvity: teoretychni osnovy dydaktychnoi intehratsii [Formation of the content of education: the theoretical foundations of didactic integration]. *Pedahohika i psykhologhiia profesiinoi osvity - Pedagogy and psychology of professional education*, 4, 73-79 [in Ukrainian].
2. Artsyshevska M. R. (2000). Suspilstvoznavcha kartyna svitu yak teoretychna osnova intehratsii zmistu shkilnoi osvity [The sociological picture of the world as the theoretical basis for the integration of the content of school education]. *Shliakh osvity - Education path*, 3, 16-20 [in Ukrainian].
3. Galitskih E. O. (2001). Integrativnyiyy podhod k professionalnomu lichnostnomu stanovleniyu buduschego pedagoga [Integral approach to the professional personal formation of the future teacher]. *Standartyi i monitoring v obrazovanii - Standards and monitoring in education*, 4, 50-54 [in Russian].

Стаття відправлена: 11.05.2018 г.

© Воронова Н.С.